NITO

Klima- og miljødepartementet
Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

18.12.2021

NITOs innspill til statsbudsjett for 2023
NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon, er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer. Vi organiserer over 96.000 medlemmer i alle sektorer og i hele landet. Medlemmene våre spiller en nøkkelrolle i omstillingen til et lavutslippssamfunn og en sirkulær økonomi.

Det blir mer og mer klart at vi må omstille oss hurtigere enn antatt, og at konsekvensene om vi ikke handler er katastrofale. For å lykkes med alle konkrete tiltak som skal gjennomføres framover for å kutte utslipp og omstille til en sirkulær økonomi, må vi ha tilgang til tilstrekkelig med teknologisk kompetanse. Det må derfor satses målrettet på utdanning og kompetanseheving innen teknologisk kompetanse.

En plan for rettferdig omstilling
Det bør lages en forpliktende plan for omstilling av arbeidsstyrken og økonomien etter hvert som aktiviteten på norsk sokkel reduseres, som kan være med å løfte eksport innen bærekraftige næringer. Her må partene i arbeidslivet, næringer og miljøbevegelsen involveres. Det nasjonale omstillingsrådet som regjeringen viser til i Hurdalsplattformen er et viktig tiltak, og NITO ønsker å bidra inn i dette arbeidet. Ifølge Hurdalsplattformen skal også regjeringen raskt utarbeide en ny klimaplan for hele økonomien, og her følger innspill til viktige momenter og satsingsområder.

Sirkulær økonomi – en motor for grønn omstilling
En etterlengtet norsk strategi for sirkulær økonomi kom i juni 2021, men strategien manglet konkrete tiltak som kan sette i gang omstillingen til en sirkulær økonomi for alvor. Det er derfor svært positivt at regjeringen i Hurdalsplattformen skriver at de skal *«lage en ny og forbedret handlingsplan for sirkulærøkonomi med konkrete og målrettede tiltak for å redusere avfall – og for å sikre økt gjenvinningsindustri og handel basert på resirkulerte ressurser».*

NITO mener det er bra at regjeringen har fokus på gjenvinning av avfall, men at regjeringen samtidig må stille krav til økodesign og bærekraft i produkter og tjenester. Hele 80 prosent av et produkts klimaavtrykk avgjøres i designfasen, og krav om bærekraftig design, innovasjon og forretningsmodeller er helt sentralt. Her trengs det også mer kompetanse.

Dagens regelverk er ikke tilpasset gjenbruk, og regjeringen må sørge for at det er mulig å iverksette nye forretningsmodeller og løsninger innenfor eksisterende eller nytt regelverk.
Innkjøp og anskaffelser som stiller krav til reduserte utslipp og sirkulære løsninger er et viktig virkemiddel her.

- Som en del av miljøkrav i offentlige anbud må det stilles krav til sirkulære løsninger gjennom offentlige anskaffelser og innkjøp for å redusere miljøpåvirkning, fremme klimavennlige løsninger og stimulere næringslivet.

- NITO ber regjeringen om å opprette en ekspertenhet for offentlige anskaffelser, som gir veiledning og bistand knyttet til anskaffelser. Fokuset må spesielt være å bidra til at anskaffelser og innkjøp fremmer sirkulærøkonomi og klimavennlige løsninger – her må man også øke bestillerkompetansen i offentlig sektor.
- For å øke miljøbevisstheten blant leverandører og forbrukere må det bli strengere krav til miljømerking, gjenvinning og gjenbruk.
- For å øke takten på omstillingen mener NITO regjeringen bør ta initiativ til at det opprettes et nasjonalt kommuneråd bestående av eksperter som kan sikre en omforent sirkulær innsats, standardiserte verktøy og økt kunnskap i kommunene.
- Klima- og miljøpolitikken må sikre at det er mulig å dra nytte av tilgjengelige data innenfor sektorer for å redusere energi- og råvarebruk, avfall og utslipp.

Tiltak for å styrke grønn omstilling
I statsbudsjett for 2023 må regjeringen prioritere å styrke grønne bærekraftige næringer gjennom nåværende støtteordninger, som Enova, som har en svært viktig rolle i å drive fram det grønne skiftet. Innsatsen må være bred – og Enovas mandat må derfor legge til rette både for utslippskutt og omstilling til en sirkulær økonomi. På grunn av behovet for en omfattende omstilling og reduksjon av utslipp må innsatsen styrkes ytterligere og man må prioritere flere områder.

NITO vil peke på noen viktige områder som bør prioriteres:
- Realisere og oppskalering av ***fangst og lagring av C02*** som avgjørende klimateknologi innen industri og energigjenvinning.
- Utvikle infrastruktur og markeder for ***hydrogen***.
- Utvikle flytende ***havvind*** med stimuleringsordninger, og krav som gir et hjemmemarked for leverandører i Norge.
- Sette av midler som bidrar til arealer og kraft slik at det kan utvikles ***batteriindustri*** i Norge.
- Satse på utvinning av ***mineralforekomster*** i Norge inkludert såkalt urban mining og gjenvinning av batterier.
- Legge til rette for omstilling til sirkulær økonomi gjennom midler til sirkulær innovasjon og økt sirkularitet i verdikjeder, industri og produksjon.

Grønn skipsfart
Klimameldingen etablerer krav til nullutslippsferger, -hurtigbåter og -båter i havbruk fra 2025.
- Ambisiøse mål for grønn skipsfart må følges av virkemidler som stimulerer til både teknologiutvikling og utbygging av ny infrastruktur
- Sjøfartsdirektoratet bør ha en aktiv rolle i utvikling av regelverk og i å føre tilsyn med nye teknologiske og miljøvennlige løsninger.
- NITO forventer også at regjeringen forplikter seg til å følge opp havrapporten «blått hav, grønn fremtid» og har som mål at Norge skal fortsette å være en ledende havnasjon med stor verdiskapning og sysselsetting fra havet - innenfor bærekraftige rammer.

Energieffektivisering
Økt satsing på energieffektivisering og lokal energiproduksjon vil gjøre oss mindre sårbare for svingninger i strømprisen og er en viktig del av klimaløsningen. Det kan gjennomføres uten naturinngrep og skaper aktivt klimaengasjement hos eiere og brukere. NITO har sammen med andre organisasjoner (bl.a. Nelfo, Naturvernforbundet, NBBL m.fl) tidligere foreslått følgende:

- Det må legges fram en plan for hvordan man med Enova og nye konkrete virkemidler skal realisere minimum 10 TWh energisparing i bygg innen 2030 fra dagens nivå på 80 TWh. Minimum 5 TWh må realiseres i stortingsperioden 2021-2025.
- Det må lages en nedtrappingsplan for vesentlig redusert energibruk i bygg til 2050.
- Det må lages en langsiktig strategi for rehabilitering og energieffektivisering av bygg, i samsvar med krav i EUs energibruksdirektiver.

Klimatilpasning og forebygging
Det er positivt at regjeringen i Hurdalsplattformen vil styrke klimaberedskapen, men det må følges opp av økte bevilgninger til forebygging og klimatilpasning, spesielt rettet mot forebygging av flom, ras og skogbranner. Det vil kunne bidra til å forhindre tap av liv og helse, og skade på infrastruktur. Det er god økonomi å forebygge framfor de enorme kostnadene gjenoppbygging fører med seg.

- Regjeringen må øke bevilgninger til klimatilpasning og forebygging.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørlie
Generalsekretær